

Biblioteques

BIBLIOTECA ERNEST LLUCH

Barri de Palau
Saragossa, 27
17003 Girona
Tel. 972 426 368
bibliolluch@ajgirona.org

BIBLIOTECA SALVADOR ALLENDE

Barri de Santa Eugènia
Montseny, 74-78
17006 GIRONA
Tel. 972 232 715
biblioallende@ajgirona.org

BIBLIOTECA DE TAIALÀ

Carretera de Tialà, s/n
17007 GIRONA
Tel. 972 213 315
bibliotaiala@ajgirona.org

www.ajuntament.gi

INFORMACIÓ

Guia de lectura

CONTINUARÀ...

Un recull de llibres, revistes, pel·lícules
i música al voltant del món del còmic

La màgia del còmic. Una de les formes més antigues d'expressar l'ineplorable, de transmetre idees i emocions. Un món on es barregen les paraules i els dibuixos i on la creativitat és la clau de l'èxit. Un mitjà d'expressió característic del nostre temps. En definitiva, un art que té la capacitat d'entretenir milions de persones.

Historietes, vinyetes, àlbums o tires que fan que dia a dia, setmana a setmana, un munt d'aficionats esperin les aventures i peripècies dels personatges més fascinants.

Una de les característiques interessants dels còmics fa referència a la seva autoria. Es dona la circumstància que un personatge que ha estat ideat per un autor ha estat dibuixat també per altres. Fins i tot s'ha donat que les peripècies d'un personatge eren dibuixades alhora per dos autors diferents.

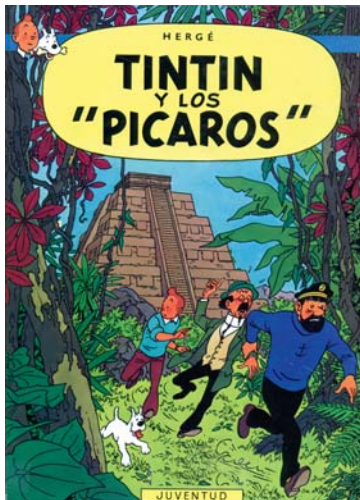
Aquesta guia, com ho són totes les editades fins ara, no pretén ser un recull exhaustiu sinó una aproximació al món del còmic a partir del fons del qual disposem a les biblioteques municipals. Esperem les vostres propostes per poder-lo ampliar i millorar.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Nascut el mateix any que el cinema, sota el guiatge de Yellow Kid, aquí us proposem uns quants llibres per introduir-nos en l'anomenat novè art.

La història del còmic

- *La història del còmic "novè art"* (VD)
- BERNDT, Jaqueline. *El fenómeno Manga*
- CUADRADO, Jesús. *Atlas español de la cultura popular, de la historieta y su uso*
- FRATTINI, Eric. *Guía básica del cómic*
- GAUMER, Patrick. *Diccionario del cómic*
- GUIRAL, Antoni. *Terminología (en broma pero muy en serio) de los cómics*
- MARTÍN, Antonio. *Historia del cómic español. 1875-1939*
- MARTÍN, Antonio. *Apuntes para una historia de los tebeos*
- MARTÍN, Antonio. *Los inventores del cómic español. 1873/1900*
- ROIG, Sebastià. *Las generaciones del cómic*
- SADOUL, Numa. *Converses amb Hergé, Tintín i jo*
- SOCASAU, Federico. L. *Diccionario básico del cómic*
- VIDAL-FOLCH, Ignacio. *El canon de los cómics*

La història en el còmic

- *Por favor. Una historia de la transición*
- GARCIA CORNELLÀ, Dolors. *Girona. Una ciutat, una història*
- VICH, Sergi. *La historia en los cómics*

TÈCNICA

Actualment trobem en els còmics una varietat de tècniques, de colors, d'impressió... És impossible poder-les explicar totes detalladament, però les que trobem més sovint són: retoladors, pastell (de Miguelanxo Prado), aquarel·la (com per exemple Kent Williams), guaix, oli (com Steve Rude), acrílics i tècniques mixtes (Dave Mc Kean).

- BARBIERI, Daniele. *Los lenguajes del cómic*
- EISNER, Will. *Los cómics y el arte secuencial*
- ESPADA, Annabel. *Cómo dibujar manga*
- GARCÍA CÓRDOBA, Clemente. *Los cómics*
- HART, Christopher. *Cómo dibujar reyes, reinas y dragones*
- HART, Christopher. *Cómo dibujar supervillanos*
- HART, Christopher. *Cómo dibujar unicornios, genios y hadas*
- LEE, Stan. *Cómo dibujar cómics al estilo Marvel*
- MCCLOUD, Scott. *Cómo se hace un cómic*
- PI, Jordi. *La creació d'histories*
- RODGERS, Frank. *Cómo dibujar drácula y otras pesadillas*
- RODGERS, Frank. *Dibujar es fácil ¡Aprende a crear los más geniales personajes de cómic!*

SUPERHEROIS

Els còmics de superherois, nascuts als Estats Units, fa més de cinquanta anys que són entre nosaltres. Una de les seves característiques principals, a part de tenir poders i habilitats fora el comú, és la seva doble personalitat. Són homes senzills i més aviat passius que es disfressen amb vestits de superhomes per escapar de la normalitat. Es converteixen així en allò ideal, en allò que voldríem ser. Entre d'altres destaquem:

40 anys de Spiderman

Stan Lee crea aquest personatge ara fa quaranta anys. Spiderman és l'estudiant Peter Parker, que, per culpa d'un experiment, és mossegat per una aranya radioactiva. A partir de llavors adquireix una nova habilitat, un sisè sentit i una força espectacular.

- DE MATTEIS, J.M. *Redención*
- DEFALCO, Tom. *Spider-man: la guía definitiva*
- LEE, Stan. *Spiderman magazine*
- NICIEZA, Fabian. *Spiderman: la línea de la vida*

Batman

El 1939 apareix aquest home emmascarat i vestit de ratpenat, i més endavant acompanyat de Robin, que actua de nit per tal de mantenir l'ordre a la ciutat de Gotham City. El seu creador gràfic va ser Bob Kane.

- MORENO, Pepe. *Batman justicia digital*
- MILLER, Frank. *Batman el regreso del señor de la noche*
- BURTON, T. *Batman* (VD)
- *Batman & Robin* (CD)
- *Batman forever* (CD)

Popeye

Personatge creat el 1929. Popeye és un famós mariner que quan menja espinacs adquireix una força extraordinària. Amb ell hi ha l'Olivia, en Cocoliso i el malvat Brutus.

- *Gran álbum Popeye*
- *Super-Popeye*
- ALTMAN, R. *Popeye* (VD)

Capità Amèrica

En aquest cas els poders de Steve Rogers provenen d'un experiment secret: se li injecta un sèrum que el transforma en un superheroi vestit amb la bandera americana.

- *Capitán América, último combate*
- *Capitán América: cruzar el Rubicón*

Capità Marvel

El capità Marvel és Bill Batson, un orfe que es dedica a vendre diaris fins que un dia es troba Shazam, que el fa el seu successor. Aquest còmic es caracteritza per la presència de l'humor.

- *Biblioteca Marvel: capitán Marvel*
- *Especial Capitán Marvel III*

Superman

Apareix el juny de 1938. Clark Kent, un jove periodista tímid, introvertit i una mica poruc, té una segona identitat: la d'un superheroi que utilitza la força i la potència per lluitar contra els criminals. L'única cosa que pot fer reduir la seva força és la criptonita verda, una substància radioactiva procedent del seu planeta d'origen... Els seus creadors foren Jerry Siegel i Joe Shuster. El 1986, John Byrne, Joe Kubert i Dave Gibbons van intentar revitalitzar Superman.

- ROSS, Alex. *Superman. Paz en la tierra*
- LOEB, Jeph. *Superman. Las cuatro estaciones*
- Donner, R. *Superman, el film* (VD)
- WILLIMANS, John. *Superman* (CD)

Flash Gordon

El 1933 l'editorial King Features Syndicate es decideix a treure un còmic de ciència-ficció capaç de competir amb Buck Rogers. Per això, Alex Raymond crearà Flash Gordon, atleta diplomat, i els seus amics, encarregats de lluitar contra micos gegants, dracs, homes falcó, etc. Es crea un món extraterrestre farcit de personatges fantàstics.

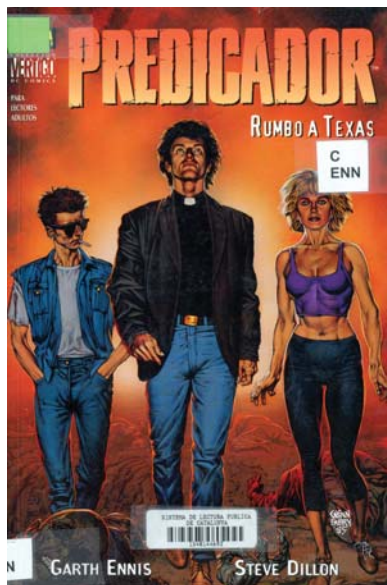
- BARRIS, Dan. *Flash Gordon*
- HODGES, M. *Flash Gordon* (VD)

TERROR

Fins i tot al més poruc li agrada sentir la sensació de passar por. En els còmics hi trobem monstres, mutants, vampirs, homes llop, mòmies... personatges que s'endinsen en el més obscur per fer vibrar el lector.

- ENNIS, Garth. *Hellblazer hábitos peligrosos*
- ENNIS, Garth. *Predicador: rumbo a Texas*
- THOMAS, Roy. *Drácula el cómic*
- WAGNER, Matt. *Sandman teatro de misterio*
- WOLFMAN, Mary; COLAN, Gene. *Blade (el caçador de vampirs)*

AVENTURA, ESPASA I BRUIXERIA

Amb personatges que vestits amb barret o sense, acompanyats amb gossos o mones, a la selva o al desert i fins i tot a la lluna, viuràs inquietants aventures. Personatges com Tintín, Massagran, Espirú, Indiana Jones, Conan, Tarzan... han servit per despertar la imaginació en les apassionants partides de rol. La fantasia heroica que busca el secret de l'aventura.

Cónan el barbero

- Imaginat per Roy Thomas i dibuixat per Barry Smith
- *Conan el bárbaro, El bosque infernal*
- *Conan el bárbaro, El señor de las arañas*

Dragones y mazmorras

- *Dragones y mazmorras, 1*
- *Taco Dragones y mazmorras, 2*

Red Sonja

- THOMAS, Roy. *Red Sonja*

Gorka

- *Gorka (obra completa)*

El Capitán Trueno

- MORA, Victor. *El Capitán Trueno*
- MORA, Victor. *El Capitán Trueno. La nave negra*

El Jabato

- MORA, Victor. *El Jabato*

Tallaferro

- MORA, Víctor. *Tallaferro. L'última aventura*

El Zorro

- CAMPBELL, Martin. *La máscara del Zorro (VD)*

CIÈNCIA-FICCIÓ

La ciència-ficció ha passat per tot tipus d'aventures: extraterrestres, anar i venir del passat i del futur, viatges, guerres galàctiques, etc. La seva influència també es percep a les pel·lícules futuristes com *Blade Runner* i *Matrix*, en l'elaboració de les quals van participar dibuixants de còmics. D'aquest món tan gran de la ciència-ficció podríem anomenar:

- HAMPSON, Frank. *Dan Dare*
- CORBEN, Richard. *Mundo Mutante*
- MILLER, Frank. *Ronin*
- SCOTT, Ritley. *Blade Runner* (VD)
- WACHOWSKI BROTHERS. *Matrix* (VD)

EROTISME

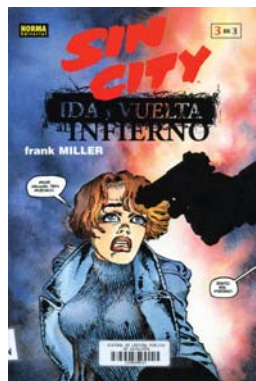
Aquest gènere, dirigit al públic adult, potencia amb estil la sensualitat i el sentit de l'humor.

- MANARA, Milo. *El Hombre de las nieves*
- WALLER, Reed. *Omaha The Cat Dancer*
- SORIA, Mariel. *Mamen*

POLICÍAC

Sèrie negra de sempre acceptada pel gran públic en què podem trobar lladres, policies, detectius, persecucions, pistoles, bons i dolents que lluiten en ambients sòrdids i corruptes de fum i alcohol on dones atractives tenen el seu paper.

- BOU, Quim. *Muerte animal*
- BOU, Quim. *La Sibila*
- MILLER, Frank. *Sin City*
- EISNER, Will. *Spirit*
- Beatty, W. *Dick Tracy* (VD)
- *Dick Tracy* (CD)

HUMOR

Va ser precisament als diaris i als seus suplementos on s'inicià el còmic. En molts d'ells sempre ha estat motiu de polèmica pels seus continguts o per la mateixa competència entre els diferents diaris. Com a complement humorístic i crítica de l'actualitat, es va anar consolidant i ara és un element indispensable en tota edició.

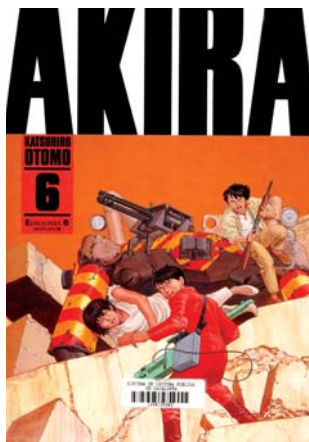
- CESC. *No es broma*
- CLAPERS, Jordi. *En Camus*
- FORGE. *Números pares, impares e idiotas*
- JAP. *3 en 10 Punt Diari 10 anys*
- PERICH, Jaume. *Así lo vio todo*
- ROMEU. *Miguelito*
- CHÚMEZ, Chumy. *Antología del silencio al grito*
- KIM. *Martínez "el facha" limpia España*
- QUINO. *Todo Mafalda*
- MÁRQUEZ, C. *Mafalda* (VD)
- MAITENA. *Mujeres alteradas*
- RICARDO & NACHO. *Goomer*
- WATTERSON, Bill. *¡Esto es vida, Hobbes!*
- SCHULZ, Charles M. *¡Es el primer día de colegio!*
- *És un misteri, Charlie Brown* (VD)

MANGA

Un dels últims booms del còmic va ser el fenomen *manga*. Aquesta paraula, que vol dir literalment dibuixos involuntaris, designa el còmic al Japó. A partir de sèries de televisió el còmic japonès es va introduir a Occident i s'ha convertit en un dels estils actuals amb més força i vitalitat.

- OTOMO, Katsuhiro. *Akira*
- OTOMO, Katsuhiro. *Pesadillas*
- OTOMO, Katsuhiro. *Akira* (VD)
- PURE. *Dragon Milenario*
- SAKAI, Stan. *Usagi*
- TANAKA, Masachi. *Gon* (publicada a la revista *El Víbora*)
- TEZUKA, Osamu. *Astroboy*, *Black Jack*
- TORIYAMA, Akira. *Dragon Ball*
- TORIYAMA, Akira. *Bola de Drac Z* (VD)

AUTORS

WILL EISNER (Nova York, 1917)

Als vuit anys ja destacava per les seves qualitats pictòriques. Avui en dia, a ell i a Jack Kirby, se'ls considera com els dos grans genis de la narrativa visual. Personatge de gran talent innovador i d'una sensibilitat especial per crear. El protagonista més conegut és The Spirit, també destaquen els àlbums *El corazón de la tempestad* i *El pueblo invisible*.

FRANCISCO IBÁÑEZ (Barcelona, 1936)

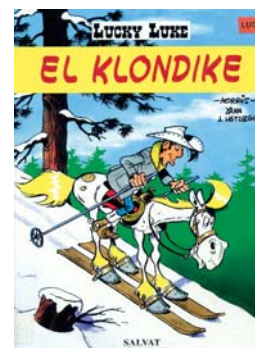
Un dels autors més emblemàtics del nostre país. Amb **Mortadelo y Filemón**, creats per la revista *Pulgarcito*, ja fa més de quaranta anys que viuen històries esbojarrades però sempre relacionades amb l'actualitat. Aquests no han estat els únics personatges creats per Francisco Ibáñez, també podem trobar: Pepe Gotera y Otilio o el Botones Sacarino.

HUGO PRATT (Rimini, 1927-1995)

El 1967 és quan neix el personatge que el farà conegut fins als nostres dies: **Corto Maltés**. Anarquista i llibertari, es presenta com un dels últims herois romàntics. Hugo Pratt, narrador excepcional, barreja elements reals i històrics i situacions novel·lesques.

RENÉ GOSCINNY (París, 1926-1977)

És el responsable de la fama de **Lucky Luke** o **Astèrix**, entre d'altres. Són moltes les seves creacions, però destaca la seva capacitat d'autor i guionista. La cronologia històrica el porta a la imatge d'un gal i Goscinny hi afegeix com a sufix "ix" als noms dels seus personatges. Astèrix, Obèlix i molts altres coneguts personatges hauran de passar moltes peripècies amb els romans...

ALAN MOORE (Northampton, 1953)

Aquest dibuixant es va adonar que el que més l'atreia era escriure, així que, aprofitant una imaginació desbordant, va començar a escriure amb devoció. Alan Moore es va diferenciar d'altres col·legues pel seu compromís polític, el seu agut sentit de l'humor, la posada en escena dels seus escrits i l'originalitat dels seus temes. Se'n destacaria: *Capità Britània*, *Dr. Who*, *Star Wars*, *Marvelman* i *Watchmen*, un dels èxits més clamorosos.

ALBERTO BRECCIA (Montevideo, 1919 – Buenos Aires, 1993)

Una obra tan extensa com intensa, difícil d'enumerar. Comença a despuntar amb les seves col·laboracions a la revista *Hora Cero*. Es tracta de *Sherlock Time* (1957). Junta-ment amb Oesterheld crea una de les obres mestra indiscutibles de la narrativa gràfica: *Mort Cinder* (1962). També podem destacar: *El Eternauta*, *El Ché*, *Perramus*. Llegir i veure l'obra artística de Breccia ens fa adonar de la seva evolució artística. És innovador i únic, un dels més grans creadors de la nostra època.

OSAMU TEZUKA (Osaka, 1926? – Japó, 1989)

Ni més ni menys, ell va ser qui va posar les bases del *manga* japonès. Aquest home havia de ser metge però les seves inquietuds artístiques el van conduir a desenvolupar la seva creativitat. Va començar amb *Ma-chan no nikki-cho* (*Diari de Ma-chan*) i a partir d'aquell moment ja no va poder parar. Abraçarà tot tipus de temàtiques, des de la ciència-ficció fins a contes de fades, però destacarien *Tetsuwan Atomu* (*Astro Boy*), *La princesa cavaller*, *Black Jack*, *Buda* o *Adolf*.

HERGÉ (GEORGES REMI) (Etterbeek, 1907 – Brussel·les, 1983)

Mentre Hergé buscava un personatge per a aquelles històries que li havien encarregat, va recordar un relat que havia dibuixat anteriorment: *Totor C.P des Hannetons*, que era la història d'un intrèpid escolta (*boy scout*). Va recollir les característiques físiques d'aquest deixeble de Baden Powell i li va afegir un tupè. També va decidir que fos un gran reporter i tingués un animal de companyia: un fox-terrier anomenat Milú. El gener de 1929, Tintín i Milú van marxar a investigar al *País dels Soviets*. Més endavant, Hergé va ampliar la família de Tintín amb el capità Haddock (*El cranc de les pinces d'or*), Néstor (*El secret de l'Unicorn*) i el professor Tornassol (*El tresor de Rackham el Roig*).

AKIRA TORIYAMA (1955)

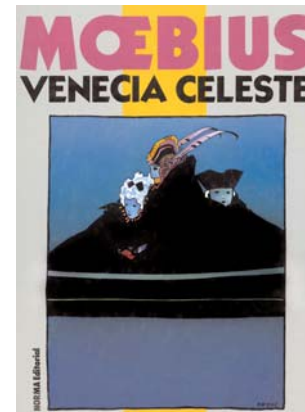
Considerat el Déu del *manga* europeu amb la creació més coneguda: *Bola de Drac*. Abans, però, va haver de fer molts intents i després de presentar-se a diferents concursos proposats per editorials, es van fixar en ell i el van impulsar a dibuixar. El 1979 va començar a publicar a *Shueisha* i un any més tard, el 1980, va publicar *Dr. Slump*, sèrie d'humor molt coneguda per la seva versió televisiva (*Arare*). El 1985, l'autor va crear la seva obra més coneguda i amb més èxit: *Bola de Drac*, que va tenir la xifra increïble de 42 volums, dels quals s'han venut fins ara més de 100 milions de còpies. Toriyama segueix en actiu però a un ritme de producció menys frenètic.

ROBERT CRUMB (Filadèlfia, 1943)

Fill d'una família molt conservadora, ràpidament va trobar refugi en el dibuix. Descobreix amb el seu germà el còmic i en els anys seixanta i setanta, època de psicodèlia, amor lliure, *hippies*, etc., es converteix en un punter d'aquesta generació rebel i que anava a contracorrent. Descríu amb coneixement de causa la societat marginal, de la contestació, de la presa de consciència de les minories, i a la vegada utilitzant un sentit de l'humor i una ironia que li permeten posar distàncies amb molta naturalitat.

ALTRES

- **Reyerta en la feria** de **Tardi** (val molt la pena)
- **El raig negre** de **Tome i Janry** (còmic juvenil)
- **Los Jardines de Edena** de **Moebius** (un clàssic)
- **Krazy Cat** (de principis de segle)
- **Little Nemo in Slumberland** de **WINSOR McCay** (dels primers còmics del món; ha marcat tot el que s'ha fet després)
- **Terminal City** de **Dean Motter** (el més nou de la col·lecció Vértigo)
- **Concrete extraña armadura** de **Paul Chadwick** (espectacular)
- **Super Lòpez** (què s'ha de dir?)

REVISTES

Les revistes han estat el vehicle més usat per difondre el còmic. Al nostre país, van tenir el seu moment més àlgid durant el final dels setanta i la dècada dels vuitanta. Tot i que ha disminuït el nombre de revistes que s'editen actualment, en podem trobar algunes de qualitat i per a tot tipus de públic:

- *Cairo*
- *Cavall Fort*
- *Cimoc la revista de còmics*
- *Comix internacional*
- *Dibus! [la revista de los jóvenes artistas]*
- *Drac català l'Engin*
- *El Jueves*
- *El Víbora*
- *Nosotros somos los muertos*
- *Tretzevents*

CURIOSITATS

Sabíeu que... hi ha un munt de pel·lícules i llibres basats en personatges que es dediquen al món del còmic?

- SMITH, Kevin. *Malrats* (VD)
- SMITH, Kevin. *Persiguiendo a Amy* (VD)
- SHYAMALAN, M. Night. *El Protegido*(VD)
- *El protegido* (CD)
- WOTRMANN, Snke. *El hombre deseado* (VD)
- ZEMECKIS, Robert. *¿Quién engañó a Roger Rabbit?* (VD)
- RUSSELL, C. *La máscara: la otra cara del héroe* (VD)
- BENET I JORNET, Josep M. *Supertot*
- CHABON, Michel. *Las asombrosas aventuras de Kavalier y Clay*

Sabíeu que... personatges de còmic són presents a lletres de cançons actuals?

- *Rue del percebe* de Manolo García dins l'àlbum *Arena en los bolsillos*
- *Qualsevol nit pot sortir el sol* de Jaume Sisa dins l'àlbum *Qualsevol nit pot sortir el sol*
- *Syldavia* de La Unión

Sabíeu que... Betty Boop, personatge convertit en símbol sexual dels anys trenta, té l'honor de ser la primera sèrie censurada per l'American Cinema Industry's Hays Office?

- *Betty Boop (La "Star" de los años 30)*

Sabíeu que... la revolució del maig del 68 va afectar també el setmanari francès *Pilote*, una revista adreçada al públic juvenil que es va convertir en una publicació summament polititzada orientada al públic adult?

Sabíeu que... vuit anys i mig després de la matança de Guernica, una pàgina de la revista *Chicos*, visualitzava la destrucció d'un pacífic poblet tibetà pels avions d'un dictador.

Sabíeu que... Patricia Highsmith va exercir eventualment de guionista de les aventures del Capitán Marvel?

WEBS

---

www.ficomic.com

Web del saló del còmic. L'Estació de França es converteix en un niu d'amants de la vinyeta. Estands, col·loquis, autors reconeguts i interessants exposicions temàtiques.

<http://www.comicbookresources.com/>

S'hi pot trobar tot tipus d'informació relacionada amb el còmic.

<http://www.barnacity.com>

Tot tipus d'informació, editorials, música i enllaços d'interès.

<http://atc.ugr.es/~jbernier/comic/>

Hi trobareu les històries de sempre del TBO.

<http://www.dreamers.com>

Punt de trobada de professionals, aficionats i lectors. Des d'aquesta pàgina web podràs accedir a altres pàgines que connectaran amb els teus personatges preferits.

<http://norma-ed.es>

Pàgina editorial que publica còmics de *Vértigo* (*Predicador*, *Hellblazer*, *Transmetropolitan*), material europeu, la revista *Dibus*, *Sin City*, *Corto Maltés*, *Batman*, *Superman*...

<http://www.marvel.com>

Pàgina oficial de Marvel Còmics. Notícies, novetats i dibuixos relacionats amb *Spiderman*, *La Patrulla-X*, *Els 4 fantàstics* i altres del gran Stan Lee.

<http://www.anotheruniverse.com>

Notícies, còmics, tràilers, DVD, cine, ràdio, televisió...

http://www.whatisthematrix.com/cmp/comix_index.html

Pàgina oficial de la pel·lícula *The Matrix*, còmics en línia, notícies...

<http://www.distrimagen.es>

Pàgina oficial de La Factoría i Distrimagen.

Revistes:

<http://www.eljueves.es>

Pàgina de la revista d'humor.

<http://www.lacupula.com/elvibora/elvibora.htm>

www.cavallfort.es

Pàgina de la revista *Cavall Fort*.

Alguns personatges:

www.mortadeloyfilemon.com

www.tintin.be (francès)

www.lestresbessones.com

www.snoopy.com (anglès)

<http://personal.redestb.es/ricardester/tintin/joctintinici.htm>

El joc d'en Tintín